

УДК 351.477

Сандига І.В.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

НАПРЯМИ СТВОРЕННЯ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРА МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО ТИПУ

В работе исследованы направления создания бизнес-инкубатора межрегионального типа. Проанализирована концепция бизнес-инкубатора межрегионального типа, этапы создания бизнес-инкубатора межрегионального типа на территории Кировоградской области.

Ключевые слова: бизнес-инкубатор, регион, Центральный регион.

In the article the trends of creating a business incubator of inter-regional type are investigated. The concept of a business incubator of inter-regional type, stages of creating a business incubator of inter-regional type in Kirovograd region are analyzed.

Key words: business incubator, region, Central region.

Вступ. Розробка концепції бізнес-інкубатора міжрегіонального типу передбачає необхідність врахування особливостей областей, використання конкурентних переваг окремих суб'єктів Центрального регіону (ЦР), розвиток міжрегіональних зв'язків. Місія бізнес-інкубатора міжрегіонального типу полягає в сприянні переходу ЦР до стійкого розвитку за рахунок модернізації і реструктуризації економіки регіону, збільшення частки інноваційної складової, інтеграції економіки Центру України в національну систему економіки на основі територіально-галузевого поділу праці і посилення конкурентних позицій регіону на міжнародних ринках.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти бізнес-інкубації в Україні висвітлені в працях О.В. Айгістової, В.А. Демідова, В.В. Дорофійенко, Н.Д. Кожевіної, С.А. Коробова, Т.В. Ломоносової, В.Н. Нежиборця, С.Ф. Поважного, О.С. Поважного, О.П. Рожена, В.І. Яремія та ін.

Мета роботи – дослідження напрямів створення бізнес-інкубатора міжрегіонального типу.

Виклад основного матеріалу. Цілеспрямована підтримка кластерів підприємств (транспортно-логістичного, агропромислового, енергетичного, промисловості будівельних матеріалів) в Центральному регіоні з урахуванням пріоритетів потреб і можливостей використання потенціалу Центру України забезпечить формування і розвиток галузевої та функціональної спеціалізації Центрального регіону. Інкубація малих інноваційних підприємств – учасників кластеру – дозволить збільшити частку інноваційної продукції в сукупному обсязі вироблюваної Центральним регіоном продукції, підвищити конкурентоспроможність товарів та послуг, що забезпечує можливість виходу на міжрегіональні й міжнародні ринки. Створення бізнес-інкубатора міжрегіонального типу дозволить здолати основні бар'єри, що перешкоджають розвитку малого підприємництва, забезпечить консолідацію областей Центрального регіону, посилення функціональної та галузевої спеціалізації округу, інтеграцію Центру України в національну економіку на конкурентній основі. При розробці концепції бізнес-інкубатора міжрегіонального типу визначені такі параметри: місце розташування, мета створення, завдання, функції, форма власності, структура, набір послуг, вимоги до оснащення інформаційним забезпеченням, персоналу, способи взаємодії з науково-освітніми організаціями, владними структурами і підприємствами великого бізнесу (табл. 1).

Місце розташування бізнес-інкубатора впливає на його здатність створювати і розвивати підприємницькі мережі, здійснювати координацію організацій підтримки малого бізнесу, а також на можливості реалізації продукції і виходу на міжрегіональні ринки. Як місце розміщення бізнес-інкубатора міжрегіонального типу автором пропонується територія Кіровоградської області. Вибір Кіровоградської області як місця розташування бізнес-інкубатора міжрегіонального типу обумовлений рядом об'єктивних чинників – економіко-географічним положенням території, наявністю розвиненої інфраструктури і транспортних комунікацій, інноваційного, науково-освітнього і інвестиційного потенціалу.

Головна перевага Кіровоградської області полягає в розташуванні на перехресті найважливіших міжнародних і внутрішніх транспортних коридорів, що забезпечує можливість для розвитку міжрегіональних і міждержавних зв'язків. На території області перетинаються залізничні, автомобільні, водні, транспортні колії.

Стабільний розвиток малого підприємництва забезпечується на державному рівні. Напрями підтримки викладені в Обласній програмі розвитку малого підприємництва в Кіровоградській області на 2011–2012 роки. Так, у 2009 році за рахунок коштів обласного бюджету на підтримку малого підприємництва спрямовано 300,0 тис. грн., районних і міських бюджетів (міст обласного значення) – 189,5 тис. грн., у 2010 році на ці цілі в обласному бюджеті передбачено 330,0 тис. грн., в районних і міських бюджетах (міст обласного значення) – 359,6 тис. грн.

Таблиця 1

Концепція бізнес-інкубатора міжрегіонального типу

Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність бізнес-інкубатора	Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» № 2063-III від 19.10.2000 р. Обласна програма розвитку малого підприємництва у Кіровоградській області на 2009–2010 роки. Стратегія економічного та соціального розвитку Кіровоградської області на період до 2015 року. Стратегія економічного та соціального розвитку Полтавської області на період до 2015 року. Стратегія економічного та соціального розвитку Черкаської області на період до 2015 року.
Цілі бізнес-інкубатора	Розвиток малого інноваційного підприємництва в галузях спеціалізації Центрального регіону для формування конкурентоспроможних економічних кластерів, посилення інтеграції економіки Центрального регіону і створення підприємницьких мереж.
Задачі бізнес-інкубатора	Створення сприятливих умов для розвитку малого інноваційного підприємництва на етапі становлення і первинного розвитку підприємства; стимулювання пріоритетних для Центрального регіону напрямів розвитку бізнесу; збільшення кількості суб'єктів малого інноваційного підприємництва, підвищення їх життєздатності; забезпечення взаємодії бізнесу, владних структур і об'єктів інфраструктури підприємства на всіх рівнях; підвищення конкурентоспроможності економіки Центрального регіону за рахунок наповнення регіональних ринків товарами і послугами інноваційного характеру; поліпшення соціально-економічної ситуації в Центральному регіоні шляхом забезпечення зайнятості населення, створення нових робочих місць; сприяння розвитку конкурентоспроможних економічних кластерів у пріоритетних для регіону галузях, зміцнення господарських зв'язків між суб'єктами Центрального регіону, використання переваг окремих суб'єктів для гармонійного розвитку регіону в цілому.
Напрями діяльності	Підтримка малого інноваційного підприємництва; розвиток інноваційної інфраструктури регіону; координація діяльності організацій інноваційної інфраструктури регіону; розвиток міжрегіональних зв'язків; просування інновацій на міжрегіональні і міжнародні ринки.
Пріоритети в наданні підтримки підприємствам	Інноваційна діяльність у вибраних галузях; підтримка інноваційних підприємств, які в перспективі можуть стати учасниками кластеру; експортоорієнтований бізнес, розвиток міжрегіональної і міжнародної співпраці суб'єктів малого підприємництва; реалізація інвестиційних проектів, що передбачають створення нових робочих місць, залучення кваліфікованої робочої сили.
Пріоритетні галузі національної економіки	Агропромисловий комплекс; інформаційні технології і системи управління; електроенергетика; промисловість будівельних матеріалів; машинобудування та металообробка; харчова промисловість.
Функції бізнес-інкубатора	Надання малим інноваційним підприємствам офісних, виробничих, спеціалізованих приміщень і необхідного устаткування в оренду; надання широкого спектра послуг, необхідних для розвитку початку підприємства; забезпечення взаємодії між суб'єктами малого підприємництва для створення цілісного підприємницького середовища із стійкими економіко-господарськими зв'язками в рамках регіону; здійснення взаємодії із ЗМІ для створення позитивного образу малого підприємництва і поширення інформації про діяльність бізнес-інкубатора, інкубованих підприємств і т.д.; сприяння розробникам у проведенні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, створенні дослідних зразків продукції; сприяння комерціалізації і поширенню технологій, збільшенню частки інноваційної продукції; узгодження діяльності і забезпечення взаємодії між окремими елементами інфраструктури підтримки малого бізнесу – місцевими і регіональними органами влади, науково-освітніми і дослідницькими структурами, суспільними об'єднаннями, консалтинговими і кредитно-фінансовими установами, бізнес-центрами і науково-технологічними парками, центрами трансферу технологій; створення регіональної мережі бізнес-інкубаторів, орієнтованих на комплексний розвиток регіону та на координацію його діяльності.

*Складено автором.

У 2009 році Наглядовою радою регіонального фонду підтримки підприємництва в області розглянуто 17 бізнес-проектів, 13 з яких профінансовано на загальну суму 576,0 тис. грн., у т. ч. за кошти обласного бюджету – 268,0 тис. грн.

У 2010 році розглянуто 12 бізнес-проектів, 8 з яких профінансовано на загальну суму 356,0 тис. грн., у т. ч. за кошти обласного бюджету – 100,0 тис. грн.

Практика реалізації заходів Програми свідчить про достатньо високу ефективність вкладання коштів обласного бюджету у розвиток малого підприємництва – за рахунок впровадження бізнес-проектів.

Фінансова допомога на впровадження інвестиційних проектів протягом 2009–2010 років надана 21 суб'єкту малого підприємництва на загальну суму 932,0 тис. грн., у тому числі:

- 368,0 тис. грн. – кошти обласного бюджету;
- 31,5 тис. грн. – кошти районних і міських бюджетів (бюджетів міст обласного значення);
- 532,5 тис. грн. – зворотні кошти Регіонального фонду підтримки малого підприємництва.

При впровадженні інвестиційних проектів загальний обсяг залучених власних коштів підприємств становив 1136,2 тис. грн., що становить 66,4 % від загальної суми залучених коштів.

Також, профінансовано два інвестиційні проекти по відшкодуванню відсотків суб'єктам малого підприємництва за отриманими банківськими кредитами на суму 50,0 тис. грн., в результаті чого залучено банківських коштів на суму 599,0 тис. грн.

Моніторинг впровадження у 2009 році 17 інвестиційних проектів показав, що обсяги виробництва продукції становили 3446,0 тис. грн., платежі до бюджету – 422,0 тис. грн., створено 31 нове робоче місце, збережено 42 робочих місця.

Значно зменшено підтримку малого підприємництва за рахунок банківських коштів. Обсяги банківських кредитів, наданих суб'єктам малого підприємництва, у 2009 році становили 80,3 млн. грн., що на 81,0 % менше порівняно з 2008 роком. У січні-вересні 2010 року надано 48,0 млн. грн. кредитів, що на 47,0 % менше, ніж у відповідному періоді 2009 року [2].

Проте ряд причин стримують розвиток малого бізнесу:

- неупорядкованість та складність процедури одержання документів дозвільного характеру на започаткування і ведення підприємницької діяльності;
- нестабільність і недосконалість податкового законодавства;
- недостатнє фінансово-кредитне забезпечення суб'єктів малого підприємництва, що обумовлено практичною відсутністю пільгових кредитів для підприємців, недоступністю довгострокового кредитування, високою вартістю позичкових коштів, що стримує розвиток виробничої сфери;
- незначне бюджетне забезпечення заходів з підтримки цього важливого сектора економіки;
- нерозвиненість небанківського сектора фінансових послуг;
- нерівномірність розвитку малого бізнесу по територіях області через недостатній розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, особливо у сільській місцевості;
- низький рівень середньомісячної заробітної плати в малому бізнесі;
- відсутність мотивації у суб'єктів господарювання до інвестиційної та інноваційної діяльності;
- низька конкурентоспроможність товарів, робіт та послуг на світовому ринку, невідповідність світовим стандартам якості;
- брак професійних знань і досвіду у підприємців, відсутність знань щодо здійснення маркетингу і сучасного менеджменту для організації виробництва і збуту продукції, що, у свою чергу, негативно впливає на структуру малого підприємництва, яке тяжіє до торгово-посередницької діяльності, а не до виробництва.

На подолання визначених основних проблем, які заважають розвитку підприємництва в області, спрямована Програма 2011–2012 років, головна мета і основні завдання якої чітко сформульовані, розроблені основні напрямки діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності, громадських і профспілкових об'єднань підприємців на наступні два роки [2].

БІ міжрегіонального типу забезпечить концентрацію регіональних господарських суб'єктів малого бізнесу: на території бізнес-центру «Ельворті» використання наявного науково-виробничого потенціалу території для комерціалізації інновацій і для виробництва конкурентоспроможної високотехнологічної продукції. Наявність транспортно-логістичного комплексу надає фірмам-резидентам бізнес-інкубатора унікальні можливості по розширенню ринків збуту продукції і налагодженню стійких міжрегіональних і міжнародних підприємницьких зв'язків.

Інноваційний БІ міжрегіонального типу покликаний збільшити частку інновацій в економіці регіону, забезпечуючи територіальну інтеграцію науки, освіти і високотехнологічного виробництва, що дозволить створити мережу конкурентоспроможних інноваційних підприємств, що використовують численні ресурси регіону.

Створення бізнес-інкубатора міжрегіонального типу на території Бізнес-центру «Ельворті» дозволить зосередити тут об'єкти інфраструктури, необхідні для розвитку малого інноваційного бізнесу, що забезпечить підприємствам розширені можливості для ведення бізнесу, а регіону – передумови для інтеграції в глобальну систему економіки.

Керівна організація, що здійснює діяльність, повинна забезпечити розробку і затвердження в установленому порядку певних документів – статуту бізнес-інкубатора, договору оренди тощо. У статуті регіонального бізнес-інкубатора мають бути прописані такі положення: тип створюваної установи; юридичний статус бізнес-інкубатора; місцезнаходження бізнес-інкубатора; цілі, завдання, принципи функціонування бізнес-інкубатора; структура фінансової і господарської діяльності бізнес-інкубатора; правила відбору і прийому підприємств до бізнес-інкубатора; порядок управління бізнес-інкубатором; порядок зміни статуту; порядок реорганізації або ліквідації бізнес-інкубатора.

Питання про організаційно-правову форму бізнес-інкубатора більшість українських учених і представників владних структур пропонують вирішувати таким чином: на початковому етапі бізнес-інкубатор повинен являти собою некомерційну організацію, яка створюється за підтримки державних структур, що дозволить забезпечити надходження коштів з державного і місцевого бюджетів, а також можливість здобуття грантів з позабюджетних джерел [1, с. 57]. Компанією бізнес-інкубатора, що управляє оптимальним вибором, на думку автора, є державне обласне або муніципальне підприємство. Це пояснюється тим, що на початкових стадіях розвитку бізнес-інкубатор потребує значних фінансових ресурсів (до переходу на самофінансування), які, як правило, виділяються з бюджетних коштів. Термін окупності бізнес-інкубатора досить великий, тому бізнес-інкубація не залучає приватних інвесторів.

При встановленні форм власності на ресурси і об'єкти бізнес-інкубатора можуть використовуватися як державні, так і змішані форми власності, але при збереженні контролюючої участі державних органів в управлінні ними. Бізнес-інкубатор, що має статус державного або муніципального, формує сприятливий інвестиційний клімат у регіоні. Створення державного бізнес-інкубатора в ЦР дозволить через розміщення держзамовлень розробляти і впроваджувати нові технології, що забезпечують пріоритетні напрями розвитку економіки регіону. Окрім статуту, необхідно розробити і затвердити договір оренди, в якому мають бути визначені: підстави і порядок надання нежитлових приміщень і устаткування суб'єктам малого підприємництва; вартість їх оренди; виставлення і оплата рахунків; оплата комунальних платежів і витрат на утримання будівлі; контроль над орендарями; порядок розірвання договору оренди; штрафні санкції за недотримання договору оренди.

В Україні максимальний розмір орендної плати, яку бізнес-інкубатор може стягувати з малих підприємств, є таким: у перший рік оренда не більша 40 % від ставки орендної плати, встановленої суб'єктом господарювання для оренди нежитлових приміщень, в другий рік – не більша 60 %, в третій рік – не більша 100 %. Обмеження по терміну перебування в бізнес-інкубаторі необхідні для того, щоб стимулювати компанії і підприємців до швидкого здобуття результатів і переходу на самофінансування, а також забезпечити необхідну ротацію компаній і підприємців у бізнес-інкубаторі.

Керівник бізнес-інкубатора міжрегіонального типу повинен відповідати ряду вимог, передбачених Міністерством економічного розвитку і торгівлі України: наявність громадянства України; вища економічна освіта або освіта у сфері управління організацією; досвід роботи на керівних посадах не менший трьох років (бажано не нижчий за заступника керівника організації у сфері малого або середнього бізнесу); знання специфіки діяльності бізнес-інкубатора; знання законодавства України (у частині здійснення діяльності бізнес-інкубаторів і підтримки підприємництва); знання передового світового і українського досвіду бізнес-інкубування [1, с. 60]. Крім того, керівник інноваційним бізнес-інкубатором міжрегіонального типу повинен мати досвід роботи в сферах, пов'язаних з розробкою і реалізацією науково-дослідних проектів. Завдання керівника бізнес-інкубатора полягають у підборі клієнтів, наданні ним допомоги в розвитку своєї справи і дотриманні принципів діяльності самого інкубатора. Інкубатор при необхідності повинен надавати допомогу в підборі кадрів для новостворюваних підприємств, розрахувати правильне співвідношення штатних одиниць і функцій, що виконуються ними. Компетентність підприємців, зрілість і якість проектів, що представляються ними на розміщення в бізнес-інкубаторі, є однією з головних складових успішної діяльності самого бізнес-інкубатора.

Відбір клієнтів до бізнес-інкубатора повинен проводитися на конкурсній основі. Основними критеріями відбору малих підприємств мають бути: відповідність одному із заявлених напрямів діяльності бізнес-інкубатора; інноваційність вироблюваної продукції; якість бізнес-плану. Крім того, слід враховувати якість опису переваг товару або послуги порівняно з існуючими аналогами, міру опрацювання маркетингової, операційної і фінансової стратегій розвитку суб'єкта малого підприємництва, прогнозовані зміни фінансових результатів і кількості робочих місць суб'єкта малого підприємництва. Необхідно оцінювати комерційну значущість проекту і його інноваційний потенціал, перспективи комерціалізації технології, термін окупності, вірогідність участі інвесторів, можливість виходу на міжрегіональні ринки.

Слід також враховувати організаційну структуру бізнесу, рівень менеджменту в компанії, зв'язки і контакти із споживачами, кредиторами, стратегічними партнерами. Учасник конкурсу повинен обґрунтувати, що його проект має реальні шанси на успіх і є конкурентоспроможним, а сам претендент відповідає критеріям керівника інноваційного підприємства (рівень освіти, попередній досвід роботи і т.ін.).

Для забезпечення прозорості діяльності конкурсної комісії за наданням нежитлових приміщень бізнес-інкубатора в оренду необхідно опублікувати в регіональних ЗМІ і мережі Інтернет інформацію про основні критерії відбору суб'єктів малого підприємництва, плановані засідання конкурсної комісії і рішення, що приймаються нею. Для більшої ефективності до участі в роботі комісії повинні залучатися представники регіональних відділень загальноукраїнських об'єднань підприємців, учених і дослідників, позаштатних аналітиків і експертів.

Створення бізнес-інкубатора міжрегіонального типу повинне відбуватися у декілька етапів: розробка експрес-стратегії бізнес-інкубатора, розробка бізнес-плану бізнес-інкубатора, заснування бізнес-інкубатора, початок функціонування бізнес-інкубатора, відбір підприємств до бізнес-інкубатора (табл. 2).

Для успішної реалізації плану необхідно налагодити продуктивну співпрацю з консалтинговими організаціями або об'єднаннями підприємців.

Бюджетні кошти, що виділяються на НДДКР, необхідно, в першу чергу, спрямовувати на здійснення технологічних розробок інноваційного типу, застосованих у виробництві. Місцева влада сама може давати замовлення на розвиток актуальних для Центрального регіону напрямів інноваційних технологій. Розроблені технології можуть на конкурсній основі передаватися підприємствам-учасникам інкубатора за умови прийняття ними зобов'язань по їх впровадженню. При цьому, в першу чергу, необхідно профінансувати розробки, близькі до завершення або освоєвані в стислі терміни, реально застосовні у виробництві. Комерціалізація інновацій забезпечить малим підприємствам стартовий капітал, частина якого згодом повинна інвестуватися в нові розробки.

Таким чином, комерціалізація інновацій через мале підприємництво сприятиме швидкій окупності інвестицій при обмежених обсягах фінансування.

Таблиця 2

Етапи створення бізнес-інкубатора міжрегіонального типу на території Кіровоградської області*

Етапи реалізації Програми	Дії
Підготовчий етап	Формування ініціативної групи з представників владних структур, членів суспільних об'єднань підприємців
	Визначення матеріальної бази та джерел фінансування проекту
	Розробка і затвердження офіційних документів державних органів про створення та підтримку БІ
Розробка бізнес-плану БІ	Вибір організаційно-правової форми БІ
	Вибір типу БІ та пріоритетних напрямів діяльності
	Вибір форми передачі приміщення БІ
	Визначення переліку і порядку надання послуг
	Визначення принципів прийому і виведення малих підприємств з БІ
Заснування БІ	Розробка і затвердження статутних документів
	Виділення приміщення для розміщення БІ, закупівля устаткування (з урахуванням вимог до технічного оснащення БІ) та оформлення всіх необхідних документів
	Вибір керуючої організації
	Підбір кандидатури керівника БІ
	Державна реєстрація БІ
Початок функціонування БІ	Розробка функціональної матриці БІ
	Розробка посадових інструкцій для персоналу
	Підбір та прийом на роботу персоналу БІ
	Розробка та ухвалення документів, що регламентують діяльність БІ (типового договору оренди тощо)
Відбір підприємств до БІ	Заснування конкурсної комісії
	Розробка і публікація в ЗМІ та Інтернеті конкурсної документації – критеріїв відбору проектів – та оголошення про конкурс
	Прийом заявок на розміщення у БІ
	Проведення експертизи та визначення результатів конкурсу
	Підписання договорів і розміщення клієнтів у БІ

*Складено автором

В умовах глобалізації економіки та науково-технічного прогресу відбувається безперервне посилення ролі інновацій та інноваційної діяльності в економіці.

Посилення конкурентоспроможності Центрального регіону безпосередньо пов'язане з розробкою та комерціалізацією нових технологій, створенням попиту на інноваційну продукцію, що дозволить підприємствам вийти на нові ринки збуту і зайняти нішові позиції.

Висновок. Перехід Центрального регіону до постіндустріальної економіки повинен супроводжуватися реструктуризацією економіки, що виражається в зниженні значення добувних галузей і зростанні ролі високотехнологічних секторів. Розробка і впровадження інновацій повинні, в першу чергу, торкатися галузей, що визначають ринкову спеціалізацію регіону.

Головна роль у розробці і впровадженні нових технологій відводиться малим підприємствам, оскільки малий бізнес найбільш сприятливий до інновацій і здатний гнучко реагувати на зміну ринкової кон'юнктури. Створення інноваційного бізнес-інкубатора міжрегіонального типу на території Кіровоградської області дозволить збільшити кількість малих високотехнологічних компаній в Центральному регіоні. Вигідне економіко-географічне розташування на перетині найважливіших торговельних і транспортних шляхів забезпечить розширені можливості виходу інноваційних підприємств на міжрегіональні і міжнародні ринки, створюючи передумови для інтеграції економіки Центру України в глобальну економічну систему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прилепа Н.В. Бізнес-інкубатор як одна з сучасних організаційних форм підтримки інноваційної діяльності / Н.В. Прилепа // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2006. – № 5. – Т. 2. – С. 56–61.
2. Програма розвитку малого підприємництва у Кіровоградському районі на 2009–2010 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kirrda.kw.ukrtel.net/files/programa.doc>

Стаття надійшла до редакції 04.09.2012.

УДК 654.478

Гончаренко М.Ф., к.е.н.

Державна інспекція навчальних закладів України

СВІТОВИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНИХ СТРАТЕГІЙ У РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

В работе исследован мировой опыт использования кластерных стратегий в развитии регионов, а именно проанализирован опыт США, Германии, Франции, Швеции, Италии, Испании, России и Украины.

Ключевые слова: *опыт, кластер, стратегия, кластерная стратегия.*

In the article world experience of the use of cluster strategies in regions development, namely the experience of U.S.A., Germany, France, Sweden, Italy, Spain, Russia and Ukraine, is studied.

Key words: *experience, cluster, strategy, cluster strategy.*

Вступ. Приступаючи до розгляду світового досвіду використання кластерних стратегій, доцільно зауважити, що жодна країна не може бути конкурентоспроможною у всіх сферах. У розвинених країнах міжнародна конкурентоспроможність спочатку знаходилася і зміцнювалася в рамках окремих кластерів.

Великі розвинені країни дають багато прикладів, висвічується соціально-політичне і економічне значення кластерів. З початком формування ключових промислових кластерів у провідних економіках, таких як Німецька (хімія, машинобудування) і Французька (виробництво продуктів харчування, косметики) в 50–60-і роки, цілі групи галузей почали взаємодіяти всередині кластерів, сприяючи мультиплікативному ефекту відносно зростання зайнятості, інвестицій та прискорення трансфертів передових технологій у національній економіці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням вивчення стратегії розвитку регіональних економічних систем у вітчизняній економічній літературі завжди приділялося досить багато уваги, проте